

ORAVSKÁ VODNÁ NÁDRŽ NATURA 2000

NATURA 2000 je názov sústavy chránených území členských krajín Európskej únie. Hlavným cieľom jej vytvorenia je zachovanie európskeho prírodného bohatstva – najzväčnejších a najohrozenejších biotopov¹ a druhov na území štátov EÚ. Sústavu NATURA 2000 tvoria **chránené vtáčie územia** vyhlásené s cieľom ochrany vtáctva a **územia európskeho významu** s cieľom ochrany ostatných vzácných a ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov a ich biotopov. O zaradení územia do sústavy NATURA 2000 rozhoduje Európska komisia, ktorá územia vyberá z predložených návrhov jednotlivých členských krajín.

ÚZEMIE EURÓPSKEHO VÝZNAMU ORAVSKÁ VODNÁ NÁDRŽ

Vodná plocha Oravskej priehrady

Identifikačný kód: SKUEV0304
Rozloha: 251,34 ha
Nadmorská výška: 593 – 611 m n.m

Kraj: Žilinský
Okres: Námestovo
Katastrálne územie: Bobrov, Slanica

¹ prírodný životný priestor charakterizovaný určitými vonkajšími podmienkami a súborom v ňom žijúcich organizmov (rastlín a živočíchov)

PRÍRODNÉ POMERY

Oravská priehrada svojou výmerou 35 km² patrí medzi najväčšie priehrady na Slovensku. Do územia európskeho významu patrí jej severozápadná časť v oblasti Zubrohľavskej a Bobrovskej zátoky.

Zahŕňa vodnú plochu týchto lokalít spolu s brehovými porastami vrb, jelší a topoľov, ako aj lesnými porastami zastúpenými predovšetkým smrekom, ktoré tvoria ochranný lesný pás vodnej nádrže a to nad úrovňou zátopového územia 603,5 m n. m.

Územie Oravskej vodnej nádrže poskytuje predovšetkým vhodný biotop pre existenčné podmienky a domov viacerých vzácných a ohrozených druhov živočíchov a vodných vtákov.

Vo vodnom prostredí žije z obojživelníkov mlok karpatský (*Triturus montandoni*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*).

Vodná plocha a bahňité brehy nádrže pri nízkych hladinách lákajú mnohé sťahovavé druhy vtákov, ktoré tu nachádzajú vhodné podmienky na odpočinok a regeneráciu síl počas migrácie i dostatok potravy. Na Oravskej priehrade bolo dovedna pozorovaných 102 druhov vodných vtákov, z ktorých sú najpočetnejší zástupcovia husotvarých, kulíkotvarých a čajkotvarých.

Podľa geomorfologického členenia Slovenska spadá územie do Podhŕľno-magurskej oblasti a celku Oravská kotlina.

Geologické podložie územia je tvorené neogénnymi sedimentami, ktoré sú pokryté

^ Čajka bielohlavá (*Larus cachinnans*)

^ Vtáčí ostrov s čajkami smejivými (*Larus ridibundus*)

Pohľad na Oravskú priehradu zo Zubrohlavy, v pozadí Námestovo

kvartérnymi uloženinami (fluviálne štrkopieskové terasy). Na dne Zubrohľavskej a Bobrovskej zátoky sa nachádzajú ložiská rašeliny.

Charakteristickými ekosystémami v tomto európsky významnom území sú predovšetkým vodné a lesné spoločenstvá.

Vodné spoločenstvá sú ovplyvňované kolísaním vodnej hladiny Oravskej priehrady počas roka. V lokalite Zubrohľavskej zátoky tu vyúsťuje rieka Polhoranka a v Bobrovskej zátokke potok Bobrovec.

Sú to plytké zátoky zastúpené bohatou mozaikou rastlín a živočíchov viazaných na toto prostredie.

Lesné spoločenstvá tvoria brehové porasty topoľov, jelší a vrb spolu so smrekom, ktorý je najpočetnejšie zastúpený v lesných porastoch tvoriacich ochranný lesný pás vodnej nádrže. Lesný pás okolo Oravskej priehrady bol založený s cieľom brehoochranným a to pred napustením.

Mláďatá kačice chripľavej (*Anas sereper*)

Mláďatá kačky divej (*Anas platyrhynchos*)

Najvýznamnejším prírodným fenoménom tohto územia sú vodné biotopy s pobrežnou vegetáciou oligotrofných až mezotrofných stojatých vôd a pobrežné spoločenstvá typických lužných vrbovo-topoľových lesov.

Vzácnymi a ohrozenými druhmi v území sú rastlina tilovka vodná (*Tillaea aquatica*), živočích vydra riečna (*Lutra lutra*), bobor vodný (*Castor fiber*), mlok karpatský (*Triturus montandoni*), kunka žltobruchá (*Bombina variegata*), vtáky ako rybár riečny (*Sterna hirundo*), kalužiak červenonohý (*Tringa totanus*), orliak morský (*Haliaeetus albicilla*), volavka biela (*Egretta alba*), potáplice (*Gavia*), žeriav popolavý (*Grus grus*), ľadovka dlhochvostá (*Clangula hyemalis*), hvizdáky (*Numenius*), kršiak rybár (*Pandion haliaetus*).

K najpočetnejším hniezdikom patrí kačica divá (*Anas platyrhynchos*), čajka smeživá (*Larus ridibundus*), čajka bielohlavá (*Larus cachinnans*), rybár riečny (*Sterna hirundo*), volavka popolavá (*Ardea cinerea*), strnádka trstinová (*Emberiza schoeniclus*). Vzácnejšie tu hniezdi potáпка chochlatá (*Podiceps cristatus*), kalužiak červenonohý (*Tringa totanus*), trasochvost žltý (*Motacilla flava*), kalužiačik malý (*Actitis hypoleucos*), kulík riečny (*Charadrius dubius*), kúdelníčka lužná (*Remiz pendulinus*), chriaštel vodný (*Rallus aquaticus*) a chriaštel bodkovaný (*Porzana porzana*).

NEGATÍVNE VPLYVY

Medzi negatívne vplyvy v území patria predovšetkým neusmernený rozvoj cestovného ruchu, rozširovanie rekreačno – turistických a športových aktivít (motorové člny, kúpanie, hluk), intenzifikácia lesného hospodárstva, ako sú nešetrné spôsoby hospodárenia v lesoch (holoruby, približovanie ťažkými mechanizmami), výsadba na mokradiach, rašeliniskách a statických vodných plochách, zakladanie a obnova brehových porastov nepôvodnými druhmi drevín.

Toto územie môže byť ohrozené prípadnou haváriou čistiarní odpadových vôd (Bobrov, Zubrohľava) a následným znečistením tohto územia.

Citlivo treba pristupovať k návšteve územia predovšetkým v období hniezdenia vtáctva (turisti, rybári).

Užovka obojková (*Natrix natrix*)

Tilovka vodná (*Tillaea aquatica*)

Zubrohlava

Klin

Bobrov

Námestovo

Vavrečka

Štefanov nad Oravou

LEGENDA:

 SKUEV0304 Oravská vodná nádrž

Strmé brehy pri Polhoranke

OCHRANA ÚZEMIA

Každé územie európskeho významu sa po schválení Národného zoznamu navrhovaných ÚEV vládou SR (17. 3. 2004) považuje za chránené územie. Je to štádium tzv. **predbežnej ochrany**, ktorej cieľom je zabezpečiť, aby sa stav európsky významných druhov a biotopov v území nezhoršoval. Toto obdobie môže trvať až 9 rokov, pričom počas prvých 3 rokov je národný zoznam posudzovaný v Európskej komisii a dochádza k definitívnemu výberu územia do sústavy NATURA 2000 a do maximálne ďalších 6 rokov dôjde k vyhláseniu územia. Predbežná ochrana je realizovaná prostredníctvom stupňov ochrany uvedených v národnom zozname. Podrobný zoznam parciel so zaradením k príslušnému stupňu ochrany pre ÚEV Oravská vodná nádrž, ako aj všetky ďalšie informácie o sústave NATURA 2000 na Slovensku nájdete na www.soprs.sk/natura.

Stupne ochrany. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je územná ochrana na Slovensku diferencovaná podľa stupňov ochrany. Najmenšie obmedzenia v prospech ochrany prírody predstavuje 1. stupeň (platí na celom území SR), najprísnejší je 5. stupeň (o. i. zahŕňa zákaz pohybu mimo vyznačených turistických chodníkov, zberu plodov a rušenia pokoja v záujme prítomných živočíchov a samozrejme vylučuje hospodársku činnosť). V prípade zónovania územia, jednotlivým zónam zodpovedajú príslušné stupne ochrany (zóna A = 5. stupeň, zóna B = 4. stupeň, zóna C = 3. stupeň, zóna D = 2. stupeň. 1. stupeň nemá pridelenú zónu).

STAROSTLIVOSŤ O ÚZEMIE

Opatrenia, ktoré sú navrhované v tomto území, predstavujú spôsoby obhospodarovania územia (manažmentové opatrenia), smerujúce k zachovaniu prípadne k zlepšeniu jeho stavu.

Vo vodných a mokradných biotopoch je potrebné:

- obnovovať zdroj potravy zarybnením,
- stabilizovať strže, výmole, pohyblivé pieskové a zosuvné územia výsadbou drevinovej vegetácie,
- budovať na vhodných úsekoch vodného toku prehrádzky z dôvodu zadržania vody v území, spevnenia nivelety dna a pod.,
- revitalizovať toky, obnovovať prírodné kanály, mŕtve ramená za účelom zavodnenia mokraďových biotopov,
- ochrana, údržba a úprava priaznivého stavu súčasných a budovanie nových liahnísk pre obojživelníky.

^ Rybár riečny (Sterna hirundo) a jeho hniezdo >

Križiak pásavý (Argiope bruennichi)

V lesných biotopoch je potrebné:

- využívať jemnejšie spôsoby hospodárenia a ich formy ako je napríklad výberkový hospodársky spôsob,
- využívať šetrné spôsoby sústreďovania drevnej hmoty ako sú kone, lanovky,
- uplatňovať pri obnove brehových porastov pôvodné druhy drevín,
- zakladať nové brehové porasty s uplatnením pôvodných druhov drevín.

Mlok vrchovský (Triturus alpestris)

Vo všetkých biotopoch územia je potrebné zabezpečiť:

- vhodné pobytové podmienky bioty,
- usmerňovanie návštevnosti územia,
- úpravu a budovanie nových hniezd a hniezdných biotopov vtáctva.

ZOZNAM BIOTOPOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Typ biotopu **Kód NATURA 2000**
(* prioritné biotopy)

Sladkovodné biotopy

Oligotrofné a mezotrofné stojaté vody s vegetáciou tried
Littorelletea uniflorae a/alebo *Isoëto-Nanojuncetea* 3130

Lesné biotopy

Lužné vrbovo-topolové a jelšové lesy 91E0*

Rameno Polhoranky na Oravskej priehrade

ZOZNAM DRUHOV EURÓPSKEHO VÝZNAMU V ÚZEMÍ

Skupina
Slovenský názov **Vedecký názov**

Obojživelníky
kunka žltobruchá *Bombina variegata*
mlok karpatský *Triturus montandoni*

Cicavce šelmy
vydra riečna *Lutra lutra*

Cicavce – hlodavce
bobor vodný *Castor fiber*

Kunka žltobruchá
(*Bombina variegata*)

Mlok karpatský
(*Triturus montandoni*)

Ohryzené kmene od bobra európskeho (*Castor fiber*)

KONTAKTNÉ ADRESY

ISBN 978-80-89310-05-0

**Štátna ochrana prírody SR
Správa CHKO Horná Orava
Bernolákova 408
029 01 Námestovo
tel. č.: 043/5522466
fax:043/5522466
e-mail: chkoho@sopsr.sk**

www.sopsr.sk/natura

Autori fotografií: © Archív Správy S-CHKO Horná Orava, © D. Baláž, © J. Hucík, © J. Kautman, © T. Pšenák, © J. Špulerová, © R. Trnka, © P. Urban, © D. Valachovič

Tento informačný materiál vydala ŠOP SR v rámci projektu Optimalizácia komunikácie a informovania o chránených územiach zaradených do sústavy Natura 2000, ktorý je spolufinancovaný Európskou úniou.

Foto na obálke:

*predná strana – Oravská priehrada od Ústia, rameno Polhoranky na Oravskej priehrade, čajka smeživá (*Larus ridibundus*), vydra riečna (*Lutra lutra*)*

zadná strana – Zubrohľavská zátoka na Oravskej priehrade

